

и кометы взаимно вліяжтъ едни на други, тогасъ простота-та на тѣхны-тѣ движенія исчезнала на вѣкы; орбиты, нѣкога назначены за тѣхъ на небо-то, тихо са заколибали и излѣзли изъ свое-то първоначално положеніе; чудна-та точность, съ коя-то, по видимому, са опрѣдѣляли планетны-тѣ пѣтеки, была нарушена. Правильность-та на тѣхны-тѣ движенія са измѣнила въ неправилность и на чловѣческыя умъ са прѣдставила една система отъ плетеница, коя-то, по видимому, презирала всички усилія.

Задача-та е была тѣзи: дадена една система отъ връщающи са мірове, кои-то взаимно дѣйствувать единъ на другый; да са намѣрятъ тѣхны-тѣ величини, массы, разстоянія, движенія и положенія, въ края на хыляда обръщенія. Но кой умъ обладава тѣзи гигантска сила за да може да объема тѣзи велика задача? Умъ-тъ са губилъ като са скиталъ въ непрѣодолимы прѣграды, и най-свѣтлыя геній потъвалъ въ непроницаемыя мракъ.

Въ тѣзи затрудненія умъ-тъ са обръща къмъ свои-тѣ собствены силы. Ако чловѣкъ, кой-то са вѣскачва на нѣкоя планинска высочина, съ постъпenny усилія възлѣзва по-высоко и по-высоко, като прѣминува отъ скала на скала, минува пропасть слѣдъ пропасть, съ помощъ-та на сила сравнително слаба, спира са, почива си и са подкрѣпява кога-то силы-тѣ му са исчерпятъ; то да ли не е възможно да са намѣри нѣкоя умственна машина, коя-то да може да придаде на разума сила, за да продължава свои-тѣ трудны разискванія, тѣй що-то да може да са спира, да си почива и да не изгубва това, кое-то е той придобылъ въ свое-то постъпателно движеніе?

Геометрія-та укрѣпила сила-та на разума сѣщо тѣй, както гимнастика-та укрѣпява и развива мускулы-тѣ на чловѣческо-то тѣло. Но тя не е дала на ума никаква механическа сила, съ коя-то да са побѣждаватъ трудности-тѣ, кои-то надминувать собствена-та му естествена крѣпость. Архимедъ искалъ мѣсто, дѣто да може да стѣпи и съ помощъ-та на своя могущественень лостъ да повдигне земя-та. Сѣщо тѣй и астронома ималъ нужда отъ една умственна машина, за да може съ помощъ-та ѳ да изслѣдва сложны-тѣ движенія на една система отъ мірове. Но това що чловѣческыя умъ иска и са е рѣшилъ да го намѣри, той вынаги ще го сполучи. Постигва са анализа на безконечно малкы-тѣ величини, неговы-тѣ начала са разкрывать, и несокрушима-та негова сила пренуждава са да служи на чловѣческыя умъ. Азъ нѣма да са спрамъ сега да обяснѣвамъ свойства-та на този анализъ. Само негова-та сила и неговы-тѣ свойства обръщатъ на себе си вниманіе-то ны въ тѣзи минута. Веднакъ като зема нѣкоя планета за прѣдмѣтъ на свое-то изслѣдваніе, анализа никога я не оставя; не врѣди, колко сложны и да сѣ нейны-тѣ движенія, колко разнообразны и да сѣ вліянія-та, на кои-то тя е изложена, колко-то и многочисленны да сѣ нейны-тѣ обръщенія, нищо не може да са укрое отъ него. Този высокъ анализъ влива са въ прѣдмѣта на своето изслѣдваніе, като начъртава негова пѣть и опрѣдѣлява негово-то мѣсто съ еднаква леснина, было то въ начало-то, въ срѣда-та, или въ края на хыляда обръщенія, макаръ и сѣко отъ тѣзи обръщенія да са извършва въ едно цѣло столѣтіе.